

ČÁST II.

PŮSOBNOST ČSÚ VE VOLBÁCH

1. Základní údaje

Na zajištění přípravy a průběhu voleb se podílel Český statistický úřad, jehož hlavním úkolem, jako jednoho z volebním zákonem jmenovaných volebních orgánů, bylo stanovení závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb. Zpracování a prezentaci výsledků voleb také zcela samostatně a nezávisle na jiných volebních orgánech zajišťoval. Další podrobnosti v přípravě voleb byly určeny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 233/2000 Sb. Úkol Českého statistického úřadu ve volbách byl rámcově vymezen také zákonem č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Podrobně se jednotlivými úkoly v přípravě voleb zabývalo usnesení Státní volební komise, které je formulovalo do podoby harmonogramu přípravných prací. Plnění podrobného harmonogramu přípravných prací ČSÚ bylo průběžně projednáváno na interních poradách v ústředí ČSÚ i na poradách s pracovníky regionálních pracovišť ČSÚ. Ty byly zaměřeny zejména na přípravu pracovníků a na vytvoření dostatečných zpracovatelských kapacit.

2. Metodická a technicko-organizační příprava zpracování výsledků hlasování

Způsob zpracování, postup pracovníků ČSÚ v jednotlivých fázích zpracování, popis technických zařízení a funkcí programového vybavení byl dán technickým projektem a příslušnou dokumentací pro obsluhu počítačů. Součástí těchto dokumentů byl i popis bezpečnostních opatření proti možnému zanesení chyb do systému zpracování a podrobný popis systému prezentace výsledků voleb pro strany, ostatní volební orgány a veřejnost.

Mimořádná pozornost byla při tom věnována práci okrskových volebních komisí a zvláštních okrskových volebních komisí, zajišťujících průběh voleb v zahraničí. Jejich postup při zjišťování výsledků hlasování upravovaly pokyny, vydané ČSÚ jako součást závazného systému zjišťování a zpracování výsledků voleb.

Se všemi vydanými pokyny byly seznámeny příslušné volební orgány, zejména pak okrskové volební komise, pro které byla organizována školení s doprovodným promítnutím instruktážního videopořadu. Pro okrskové volební komise byl také připraven program pro vyhotovení zápisu a pro předání výsledků hlasování v elektronické formě. Na lektorském zabezpečení těchto akcí se převážující mírou podíleli zaměstnanci regionálních pracovišť ČSÚ.

Zvláštní režim byl zvolen pro přípravu voleb v zahraničí. Pro tento účel byla ustavena pracovní skupina, složená ze zástupců Ministerstva vnitra, Ministerstva zahraničních věcí a Českého statistického úřadu, která na svých jednáních ve velmi úzké spolupráci řešila všechny otázky, které v souvislosti s volbami v zahraničí vyvstávaly a pokud to bylo nutné, připravovala podklady k jejich projednání ve Státní volební komisi. Zástupci Ministerstva vnitra a Českého statistického úřadu se zúčastnili čtyř regionálních konzulárních porad, organizovaných Ministerstvem zahraničních věcí, jejichž tématem byla především příprava těchto voleb a praktická ukáзка práce zvláštních okrskových volebních komisí. Pro ně byl také připraven zvláštní instruktážní videopořad.

Mimořádným úkolem ČSÚ byl výběr a příprava zaměstnanců, kteří museli být pro výkon svěřených činností vybaveni písemným pověřením. Šlo zejména o zajištění přebíracích pracovišť ČSÚ, vytvářených u pověřených obecních úřadů a v Praze, Plzni, Brně a Ostravě u úřadů městských částí a městských obvodů v celkovém počtu více než 500 pracovišť. Dále pak o pracoviště ČSÚ u krajských úřadů, kde se podepisoval zápis o výsledku voleb a zajišťovalo se předávání informací stranám v písemné i elektronické formě. Celkem tak bylo pro tyto volby připraveno cca 820 zaměstnanců ČSÚ.

Další osoby byly najímány krátkodobě pro výkon dílčích činností na přebíracích pracovištích ČSÚ, např. pro kontrolu údajů přebíraných od okrskových volebních komisí nebo jejich pořizování. Obsluhu přebíracího pracoviště u Ministerstva zahraničních věcí zabezpečil ČSÚ vlastními zaměstnanci.

Celkem bylo ve zpracování výsledků voleb nasazeno:

- cca 1400 počítačů na pořízení vstupních dat v naprosté většině zapůjčených od obecních úřadů a Ministerstva zahraničních věcí v místě, kde bylo vytvořeno přebírací pracoviště,
- cca 530 počítačů pro zpracování a přenosy okrskových dat k centrálnímu zpracování a prezentaci, v jednotné konfiguraci dodaných jako součást komplexu služeb f. Alwil,

- výpočetní systém pro centrální zpracování, ukládání a prezentaci výsledků v ČSÚ – ústředí a na pracovišti u Státní volební komise,
- cca 3500 osob, z toho bylo 1115 vlastních zaměstnanců ČSÚ.

Pro průběžné předávání převzatých okrskových dat k uložení, sumarizaci a prezentaci v centrální databázi a ke zpracování a poskytování informací na pracovištích u okresních úřadů bylo využito smluvně zajištěných přenosových služeb f. O₂ (Telefonica).

Programové vybavení pro zpracování na úrovni okrsku, předávacího pracoviště a v centru vyhotovil ČSÚ vlastními silami, programové vybavení pro prezentaci výsledků voleb řešila dodavatelsky f. Orsia. Dále bylo využito, zejména při přenosech a v centrálním zpracování, softwarových a technických služeb firem: Alwil, Aristia, Actinet, BIOS, EBE, HP, IQUAP, Novell, O₂, Oracle, Skanska.

Celý projekt zpracování byl v úplné technologii ověřován před volbami ve třech celoplošných zkouškách na simulovaném příkladu a formou zátěžových zkoušek.

3. Průběh zpracování výsledků hlasování

Systém zpracování výsledků voleb byl postaven na skutečnosti, že rozhodujícím momentem bylo schválení zápisu o průběhu a výsledku hlasování příslušnou okrskovou volební komisí. Volební legislativa již žádnému volebnímu orgánu neukládala zápisy okrskových volebních komisí přezkoumávat a jedinou kontrolní funkci v tomto směru má ČSÚ, který v případě chyb v zápisu jej může odmítnout a stanovit okrskové volební komisi lhůtu, ve které má nedostatky odstranit.

Bezchybně převzaté výsledky z volebních okrsků byly průběžně přejímány k ukládání a postupně sumarizaci v centrální databázi a po převzetí výsledků za všechny okrsky volebního kraje, které předaly zápis ve stanovené lhůtě, byly zjištěny celkové výsledky hlasování ve volebním kraji a vyhotoven zápis o tomto výsledku.

Při těchto volbách byl použit inovovaný systém zpracování, poprvé vyzkoušený ve volbách na podzim r. 2000 a ověřený ve všech dalších volbách. Jednalo se o interaktivní systém přístupu více než 500 klientských stanic do centrální databáze v reálném čase, ze kterého byly převzaté okrskové výsledky jednotlivě i v sumarizaci za zvolené územní celky bezprostředně k dispozici v prezentačním systému a tak např. přes internet dostupné všem zájemcům.

Svého hlavního úkolu, zpracovat výsledky voleb v nejvyšší kvalitě při zajištění bezpečnosti systému zpracování a při zajištění co nejširší informovanosti o průběhu zpracování i o celkových výsledcích voleb jak kandidujících stran, tak i veřejnosti, se ČSÚ zhostil velmi dobře a v tomto směru k jeho práci nebyly žádné připomínky.

Neméně významným faktorem při posuzování úspěšnosti systému zpracování výsledků voleb je i faktor času, v jakém postupná sumarizace probíhá a kdy jsou konečné výsledky voleb k dispozici. Zpracování výsledků voleb bylo dokončeno za necelých 10 hodin od uzavření volebních místností na území ČR. Významná je z hlediska průběhu zpracování zejména ta skutečnost, že již cca v 17.30 hod. dne 3.6.2006, tj. 3 a půl hodiny po uzavření volebních místností, bylo zpracováno více než 95 % okrsků z celkového počtu, ve kterých probíhaly volby.

Celkové výsledky voleb do Poslanecké sněmovny zveřejnila Státní volební komise v Hospodářských novinách dne 16. června 2006. Úplné soubory výsledků voleb v členění podle volebních okrsků jsou i nadále uchovávány v Českém statistickém úřadu.